

DA
BILAG

Retningslinjer

for fastsættelse af finansielle korrektioner, der skal anvendes på udgifter, der finansieres af Unionen ved delt forvaltning, som følge af manglende overholdelse af reglerne om offentlige kontrakter

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning.....	3
1.1.	Retningslinjernes formål og anvendelsesområde.....	3
1.2.	Retsgrundlag og referencedokumenter.....	5
1.2.1.	<i>Retningslinjer for finansielle korrektioner</i>	5
1.2.2.	<i>EU-lovgivning, som finder anvendelse på tildeling af kontrakter, som ikke (eller kun delvis) er omfattet af direktiverne om offentlige kontrakter</i>	5
1.3.	Kriterier, der skal tages i betragtning ved afgørelsen af, hvilken korrektionssats der skal anvendes	7
2.	Vigtigste typer uregelmæssigheder og tilsvarende finansielle korrektionssatser.....	8
2.1.	Udbudsbekendtgørelse og udbudsbetingelser	8
2.2.	Evaluerings af tilbud	16
2.3.	Kontraktgennemførelse	19

1. Indledning

1.1. Retningslinjernes formål og anvendelsesområde

Retningslinjerne for finansielle korrektioner bør primært anvendes i tilfælde af uregelmæssigheder, som udgør overtrædelser af reglerne for offentlige kontrakter i forbindelse med kontrakter finansieret over EU-budgettet, og som er omfattet af metoden med delt forvaltning. Disse regler vedrørende offentlige kontrakter er fastlagt i direktiverne om offentlige kontrakter, jf. afsnit 1.2 (i det følgende benævnt "direktiverne") og i den relevante nationale lovgivning.

De korrektionssatser, der er fastsat i afsnit 2, finder også anvendelse på kontrakter, der ikke (eller kun delvis)¹ er omfattet af direktiverne. De forskellige satser på mellem 5 % og 100 %, der er fastlagt i afsnit 2, er de samme som dem, der er fastsat i Kommissionens afgørelse af 19. oktober 2011 om godkendelse af retningslinjer for de principper, kriterier og vejledende satser, som skal anvendes, når Kommissionen foretager finansielle korrektioner i henhold til artikel 99 og 100 i Rådets forordning (EF) nr. 1083/2006¹ (i det følgende benævnt "afgørelsen om finansielle korrektioner"). For så vidt angår artikel 97 og 98 i Rådets forordning (EF) nr. 1198/2006 af 27. juli 2006, fandt det samme interval af korrektionssatser tilsvarende anvendelse i retningslinjerne for de principper, kriterier og vejledende satser, som skal anvendes, når Kommissionen foretager finansielle korrektioner i medfør af Rådets forordning (EF) nr. 1198/2006, vedrørende Den Europæiske Fiskerifond (i det følgende benævnt "EFF-retningslinjerne"). For så vidt angår artikel 44 i Rådets beslutning 2007/435/EF af 25. juni 2007, artikel 46 i Europa-Parlamentets og Rådets beslutning nr. 573/2007/EF af 23. maj 2007, artikel 48 i Europa-Parlamentets og Rådets beslutning nr. 574/2007/EF af 23. maj 2007 og Europa-Parlamentets og Rådets artikel 46 i beslutning nr. 575/2007/EF af 23. maj 2007, blev der anvendt en lignende tilgang med Kommissionens afgørelse K(2011) 9771 af 22. december 2011 om godkendelse af retningslinjer for de principper, kriterier og vejledende satser, som skal anvendes, når Kommissionen foretager finansielle korrektioner i medfør af de fire fonde som en del af det generelle program om solidaritet og forvaltning af migrationsstrømme (herefter benævnt "firfondsafgørelsen om finansielle korrektioner").

Disse retningslinjer afløser og ajourfører de tidligere retningslinjer om samme emne (se betragtning 5 i denne afgørelse). De ajourførte retningslinjer afspejler erfaringerne fra anvendelsen af de tidligere retningslinjer og har til formål at bringe klarhed over omfanget af de korrektioner, der skal anvendes, i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet og under hensyntagen til den relevante retspraksis. De vigtigste forskelle i forhold til tidligere retningslinjer er: 1) præcisering af omfanget af korrektioner i bestemte tilfælde med indførelse af klarere kriterier, 2) yderligere uregelmæssigheder, der ikke var omhandlet i de tidligere retningslinjer, men som er konstateret under EU-revision, og for hvilke der er lavet finansielle korrektioner, og 3) harmonisering af omfanget af korrektioner vedrørende kontrakter omfattet af principperne i direktiverne og i traktaten. Endvidere er anvendelsesområdet for retningslinjerne blevet udvidet, idet de nye retningslinjer også gælder for andre udgifter end strukturfondene eller Samhørighedsfonden.

¹ K(2011) 7321 endelig.

Retningslinjerne bør anvendes, når der foretages finansielle korrektioner vedrørende uregelmæssigheder opdaget efter datoen for vedtagelse af dem. Med hensyn til revisionsresultater og finansielle korrektioner i forbindelse med strukturfondene, Samhørighedsfonden, Den Europæiske Fiskerifond og de fire fonde med hensyn til det generelle program om solidaritet og forvaltning af migrationsstrømme, for hvilke den kontradiktoriske procedure med medlemsstaten er i gang på datoen for vedtagelsen af disse retningslinjer, vil Kommissionen anvende de tidligere eksisterende guidelines (jf. betragtning 5 i denne afgørelse) eller disse retningslinjer, så det sikres, at korrektionssatsen er den, der er gunstigst for medlemsstaten.

Retningslinjerne imødekommer også behovet for at korrigere udbudsevalueringer, der er berørt af interessekonflikter, for hvilke der indføres en specifik type uregelmæssighed i afsnit 2 (se uregelmæssighed nr. 21).

Retningslinjerne bidrager også til at imødekomme Europa-Parlamentets decharge-henstilling 2010 om at harmonisere behandlingen af fejl vedrørende offentlige kontrakter inden for følgende politikområder: landbrug og naturressourcer, samhørighed, energi og transport, og om at fremme en øget harmonisering af Revisionsrettens og Kommissionens kvantificering af uregelmæssigheder i forbindelse med offentlige kontrakter. Kommissionen vil opfordre Den Europæiske Revisionsret til at anvende disse retningslinjer i forbindelse med deres revisionsarbejde for at imødekomme ovennævnte henstilling fra Europa-Parlamentet.

De typer af uregelmæssigheder, der er beskrevet i afsnit 2, er de hyppigst konstaterede typer af uregelmæssigheder. Andre uregelmæssigheder, der ikke er angivet i nævnte afsnit, bør behandles i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet og, hvor det er muligt, i analogi med de typer af uregelmæssigheder, der er beskrevet i disse retningslinjer.

Hvis Kommissionen konstaterer uregelmæssigheder vedrørende manglende overholdelse af regler om offentlige kontrakter, fastsætter den størrelsen af den finansielle korrektion, der gælder, i overensstemmelse med disse retningslinjer. Størrelsen af den finansielle korrektion beregnes på grundlag af det udgiftsbeløb, der er anmeldt til Kommissionen i forbindelse med den kontrakt (eller den del af den), der er berørt af uregelmæssigheden. Den relevante procentsats anvendes på det berørte udgiftsbeløb, der er anmeldt til Kommissionen for den pågældende kontrakt. Den samme korrektionssats bør også anvendes på alle fremtidige udgifter i forbindelse med samme berørte kontrakt, inden udgifterne attesteres til Kommissionen. Et praktisk eksempel: De til Kommissionen anmeldte udgifter i forbindelse med en bygge- og anlægskontrakt indgået under anvendelse af ulovlige kriterier er på 10 mio. EUR. Hvis der skal anvendes en korrektionssats på 25 %, udgør det beløb, der skal fratrækkes den udgiftserklæring, som Kommissionen har modtaget, 2,5 mio. EUR. Det vil sige, at EU-finansieringen reduceres på grundlag af den relevante finansieringssats. Hvis de nationale myndigheder efterfølgende agter at anmelde yderligere udgifter vedrørende samme kontrakt, som er berørt af samme uregelmæssighed, bør udgifterne være omfattet af den samme korrektionssats. Den samlede værdi af betalingerne i tilknytning til kontrakten bliver således korrigeret på grundlag af den samme korrektionssats.

Også medlemsstaterne opdager uregelmæssighederⁱⁱ; i så fald skal de foretage de fornødne korrektioner. De kompetente myndigheder i medlemsstaterne anbefales at anvende de samme kriterier og satser, når de korrigerer uregelmæssigheder opdaget af deres egne tjenester, medmindre de anvender strengere standarder.

1.2. Retsgrundlag og referencedokumenter

Disse retningslinjer tager hensyn til artikel 80, stk. 4, i forordning (EU, Euratom) nr. 966/2012 om de finansielle regler vedrørende Unionens almindelige budget, sektorspecifikke regler, der gælder for EU-medfinansiering, som er omfattet af metoden med delt forvaltning, direktiverneⁱⁱⁱ og de referencedokumenter, der er anført i afsnit 1.2.1 og 1.2.2, nemlig afgørelsen om finansielle korrektioner, EFF-retningslinjerne og Kommissionens fortolkningsmeddelelse 2006/C 179/02 om den fællesskabsret, der finder anvendelse på tildelingen af kontrakter, som ikke eller kun delvis er omfattet af udbudsdirektiverne.

I afsnit 2 henvises der til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/17/EF af 31. marts 2004 om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand- og energiforsyning, transport samt posttjenester² og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/18/EF af 31. marts 2004 om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af offentlige vareindkøbskontrakter, offentlige tjenesteydelseskontrakter og offentlige bygge- og anlægskontrakter³. Hvis en offentlig udbudsprocedure eller kontrakt er omfattet af et forudgående eller efterfølgende direktiv, foretages korrektionen om muligt i overensstemmelse med afsnit 2 eller ved analogi på de tilfælde, der er beskrevet i nævnte afsnit. Desuden bør de forskellige nationale regler om offentlige kontrakter, som gennemfører de nævnte direktiver, også betragtes som en reference, når man skal analysere de pågældende uregelmæssigheder.

1.2.1. Retningslinjer for finansielle korrektioner

Afgørelsen om finansielle korrektioner finder anvendelse på programmeringsperioden 2007-2013^{iv} og fastsætter de generelle rammer og de faste satser for finansielle korrektioner, der anvendes af Kommissionen ved metoden med delt forvaltning for så vidt angår Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond og Samhørighedsfonden. EFF-retningslinjerne afspejler også den samme fremgangsmåde som den, der er fastlagt i afgørelsen om finansielle korrektioner. Disse retningslinjer følger samme ræsonnement og anvender de samme korrektionssatser. Firfondsafgørelsen om finansielle korrektioner afspejler ligeledes den samme fremgangsmåde for så vidt angår de fire fonde med hensyn til det generelle program om solidaritet og forvaltning af migrationsstrømme. I dokument VI/5330/97 fastsættes retningslinjer for beregning af de finansielle følger ved udarbejdelsen af beslutningen om regnskabsafslutning for EUGFL, Garantisektionen.

1.2.2. EU-lovgivning, som finder anvendelse på tildeling af kontrakter, som ikke (eller kun delvis) er omfattet af direktiverne om offentlige kontrakter

Som anført i Kommissionens fortolkningsmeddelelse 2006/C 179/02 om den fællesskabsret, der finder anvendelse på tildelingen af kontrakter, som ikke eller kun delvis er omfattet af udbudsdirektiverne (i det følgende benævnt "fortolkningsmeddelelsen"), har EU-Domstolen bekræftet, at EF-traktatens regler og principper også finder anvendelse på kontrakter, der ligger uden for direktivernes anvendelsesområde.

I henhold til punkt 1.1 og 1.2 i fortolkningsmeddelelsen skal medlemsstaternes ordregivere overholde reglerne og principperne i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, når de indgår offentlige kontrakter, som falder ind under traktatens anvendelsesområde. Disse principper

² EUT L 134 af 30.4.2004, s. 1.

³ EUT L 134 af 30.4.2004, s. 114.

er bl.a. frie varebevægelser (artikel 34 i EUF), etableringsretten (artikel 49 i TEUF), fri udveksling af tjenesteydelser (artikel 56 i TEUF), ikke-forskelsbehandling og ligebehandling, gennemsigtighed, proportionalitet og gensidig anerkendelse.

Domstolen har udviklet en række grundlæggende normer for tildeling af offentlige kontrakter, som er direkte afledt af EF-traktatens regler og principper. Principperne om ligebehandling og forbud mod forskelsbehandling på grundlag af nationalitet indebærer en gennemsigtighedsforpligtelse. Denne forpligtelse består henholdt til Domstolens praksis^v "*i at sikre en passende grad af offentlighed til fordel for enhver potentiel tilbudsgiver, der gør det muligt at åbne markedet for tjenesteydelserne for konkurrence og at kontrollere, at udbudsprocedurene er upartiske*".

Begrebet "passende grad af offentlighed"^{vi} skal fortolkes i lyset af principperne i traktaten som fortolket af Domstolen og sammenfattet i fortolkningsmeddelelsen.

I lyset af Domstolens domme i sag C-412/04⁴, forenede sager C-147/06 og C-148/06⁵ og sag C-507/03⁶ påhviler det i forbindelse med en traktatbrudsprocedure, når der påstås manglende overholdelse af reglerne og principperne i traktaten, "*Kommissionen at bevise*"

- at den pågældende kontrakt - på trods af at kontrakten ikke (eller kun delvis) er omfattet af direktiverne - "*havde en vis interesse for en virksomhed beliggende i en anden medlemsstat end den, som den pågældende ordregivende myndighed henhører under, og*

- og at denne, da den ikke har haft adgang til passende informationer, før kontrakten blev tildelt, ikke har været i stand til at tilkendegive sin interesse for kontrakten"^{vii}.

I præmis 34 i dommen i sag C-507/03 hedder det: "*Den blotte henvisning fra Kommissionen til, at der foreligger en klage, som er blevet rettet til den i forbindelse med den pågældende kontrakt, kan ikke være tilstrækkeligt til at godtgøre, at den nævnte kontrakt frembød en klar grænseoverskridende interesse, og følgelig til at fastslå, at der foreligger et traktatbrud.*"

I den forbindelse, når der påvises tilfælde af åbenbar manglende overholdelse af principperne om gennemsigtighed og ikke-forskelsbehandling i kontrakter, som ikke (eller kun delvis) er omfattet af direktiverne, er der behov for at afgøre, om der er tale om elementer, som kunne underbygge, at der foreligger en grænseoverskridende interesse, herunder følgende:

- kontraktens genstand
- kontraktens anslåede værdi, de særlige forhold, der kendetegner den berørte sektor (markedets størrelse og struktur, handelspraksis osv.)
- det geografiske sted, hvor kontrakten skal udføres
- dokumentation for tilbud fra andre medlemsstater eller interesse tilkendegivet af virksomheder fra en anden medlemsstat.

⁴ Kommissionen mod Italien, Sml. 2008 I, s. 619.

⁵ SECAP SpA og Santorso Soc. mod Comune di Torino, Sml. 2008 I, s. 3565.

⁶ Kommissionen mod Irland, Sml. 2007 I, s. 9777.

Uanset om der foreligger en klar grænseoverskridende interesse^{viii} i forbindelse med en given kontrakt, som ikke (eller kun delvis) er omfattet af direktiverne, er der behov for at undersøge, om de udgifter, der er anmeldt vedrørende kontrakten, er i overensstemmelse med de nationale bestemmelser om offentlige kontrakter.

Hvis der foreligger en grænseoverskridende interesse eller der er manglende overholdelse af national lovgivning, kan Kommissionen foreslå en finansiel korrektion på grundlag af de kriterier, der er fastsat i afsnit 1.3, og efter de korrektionssatser, der er fastlagt i afsnit 2. Ved vurderingen af tilfælde af manglende overholdelse af den nationale lovgivning om offentlige kontrakter tager Kommissionen hensyn til de kompetente nationale myndigheders nationale fortolkningsbestemmelser.

1.3. Kriterier, der skal tages i betragtning ved afgørelsen af, hvilken korrektionssats der skal anvendes

Disse retningslinjer fastlægger en vifte af korrektioner på 5 %, 10 %, 25 % og 100 %, som anvendes på udgifter under en kontrakt. De tager hensyn til uregelmæssighedens grovhed og proportionalitetsprincippet. Disse korrektionssatser anvendes, når det ikke er muligt præcist at kvantificere de finansielle konsekvenser for den pågældende kontrakt.

Grovheden af en uregelmæssighed i forbindelse med manglende overholdelse af reglerne om offentlige kontrakter og de dermed forbundne finansielle konsekvenser for Unionens budget vurderes under hensyntagen til følgende faktorer: konkurrenceniveauet, gennemsigtighed og ligebehandling. Hvis det pågældende tilfælde af manglende overholdelse virker afskrækkende på potentielle tilbudsgivere, eller hvis den manglende overholdelse medfører tildeling af en kontrakt til en anden tilbudsgiver end den, der skulle have vundet udbuddet, er det en god indikator for, at uregelmæssigheden er grov.

Hvis uregelmæssigheden kun er af formel karakter og ikke har faktiske eller potentielle finansielle konsekvenser, anvendes der ikke nogen korrektion.

Hvis der konstateres en række uregelmæssigheder i samme udbudsprocedure, kumuleres korrektionssatserne ikke, idet den alvorligste uregelmæssighed anvendes til at afgøre korrektionssatsen (5 %, 10 %, 25 % eller 100 %).

Hvis en korrektion af en bestemt type uregelmæssigheder er foretaget og medlemsstaten ikke træffer passende korrigerende foranstaltninger i forbindelse med andre udbudsprocedurer berørt af den samme type uregelmæssigheder, kan de finansielle korrektioner forhøjes til en højere korrektionssats (dvs. 10 %, 25 % eller 100 %).

Der kan anvendes en finansiel korrektion på 100 % i de groveste tilfælde, hvor uregelmæssigheden begunstiger visse tilbudsgiver(e)/ansøger(e), eller hvis uregelmæssigheden skyldes svig, der er konstateret af et kompetent retsligt eller forvaltningsmæssigt organ.

2. VIGTIGSTE TYPER UREGELMÆSSIGHEDER OG TILSVARENDE FINANSIELLE KORREKTIONSSATSER

2.1. Udbudsbekendtgørelse og udbudsbetingelser

Nr.	Type uregelmæssighed	Relevant bestemmelse/referencedokument	Beskrivelse af uregelmæssigheden	Korrektionssats
1.	Manglende offentliggørelse af udbudsbekendtgørelse	<p>Artikel 35 og 58 i direktiv 2004/18/EF</p> <p>Artikel 42 i direktiv 2004/17/EF</p> <p>Afsnit 2.1 i Kommissionens fortolkningsmeddelelse 2006/C 179/02</p>	<p>Udbudsbekendtgørelsen blev ikke offentliggjort i overensstemmelse med de relevante bestemmelser (f.eks. offentliggørelse i Den Europæiske Unions Tidende (EUT), hvis det kræves i henhold til direktiverne^{ix}).</p>	<p>100 %</p> <p>25 %, hvis der kræves offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse i henhold til direktiverne og der ikke blev offentliggjort en udbudsbekendtgørelse i EUT, men den blev offentliggjort på en måde, der sikrer, at en virksomhed i en anden medlemsstat har adgang til de nødvendige oplysninger vedrørende den offentlige kontrakt, før der gives tilslag, således at den vil være i stand til at indgive tilbud eller tilkendegive sin interesse i at opnå tildeling af kontrakten. Det betyder i praksis, enten at udbudsbekendtgørelsen blev offentliggjort på nationalt plan (efter national</p>

Nr.	Type uregelmæssighed	Relevant bestemmelse/referencedokument	Beskrivelse af uregelmæssigheden	Korrektionsats
				lovgivning eller regler i den henseende), eller at de grundlæggende normer for offentliggørelse af udbudsbekendtgørelser var overholdt. Se nærmere om disse normer i afsnit 2.1 i Kommissionens fortolkningsmeddelelse 2006/C 179/02.
2.	Kunstig opdeling af kontrakter vedrørende bygge- og anlægsarbejde/tjenesteydelser/varer	Artikel 9, stk. 3, i direktiv 2004/18/EF Artikel 17, stk. 2, i direktiv 2004/17/EF	Et bygge- og anlægsprojekt eller et projekt vedrørende indkøb af en vis mængde varer og/eller tjenesteydelser er underinddelt, så det kommer uden for direktivernes anvendelsesområde, dvs. at offentliggørelsen i EUT derved forhindres for hele pakken af de pågældende bygge- og anlægsarbejder, tjenesteydelser eller varer.	100 % 25 %, hvis der kræves offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse i henhold til direktiverne og der ikke blev offentliggjort en udbudsbekendtgørelse i EUT, men den blev offentliggjort på en måde, der sikrer, at en virksomhed i en anden medlemsstat har adgang til de nødvendige oplysninger vedrørende den offentlige kontrakt, før der gives tilslag, således at den vil være i stand til at indgive

Nr.	Type uregelmæssighed	Relevant bestemmelse/referencedokument	Beskrivelse af uregelmæssigheden	Korrektionsats
				tilbud eller tilkendegive sin interesse i at opnå tildeling af kontrakten. Det betyder i praksis, enten at udbudsbekendtgørelsen blev offentliggjort på nationalt plan (efter national lovgivning eller regler i den henseende), eller at de grundlæggende normer for offentliggørelse af udbudsbekendtgørelser var overholdt. Se nærmere om disse normer i afsnit 2.1 i Kommissionens fortolkningsmeddelelse 2006/C 179/02.
3.	Manglende overholdelse af - frister for modtagelse af tilbud eller - frister for modtagelse af anmodninger om deltagelse ^x .	Artikel 38 i direktiv 2004/18/EF Artikel 45 i direktiv 2004/17/EF	Fristerne for modtagelse af tilbud (eller modtagelse af anmodninger om deltagelse) var kortere end tidsfristerne i direktiverne.	25 %, hvis reduktion af tidsfristerne \geq 50 % 10 %, hvis reduktion af tidsfristerne \geq 30 % 5 %, hvis anden reduktion af tidsfrister (korrektionsatsen kan reduceres til mellem 2 % og 5 %, hvis manglens art og

Nr.	Type uregelmæssighed	Relevant bestemmelse/referencedokument	Beskrivelse af uregelmæssigheden	Korrektionssats
				alvor ikke berettiger til en korrektionssats på 5 %).
4.	Utilstrækkelig tid for de potentielle tilbudsgivere og ansøgere til at få udbudsmaterialet	<p>Artikel 39, stk. 1, i direktiv 2004/18/EF</p> <p>Artikel 46, stk. 1, i direktiv 2004/17/EF</p>	<p>Den tid, potentielle tilbudsgivere og ansøgere har til at få udbudsmaterialet, er for kort, hvorved der opstår en ubegrundet hindring for åbningen af offentlige kontrakter for konkurrence.</p> <p>Der foretages korrektioner for hvert enkelt tilfælde. Ved fastsættelsen af korrektionens størrelse vil der blive taget hensyn til eventuelle formildende faktorer i tilknytning til kontraktens specificitet og kompleksitet, herunder en mulig administrativ byrde eller vanskeligheder med at tilvejebringe udbudsmaterialet.</p>	<p>25 %, hvis den tid, potentielle tilbudsgivere og ansøgere har til at få udbudsmaterialet, udgør mindre end 50 % af fristerne for modtagelse af tilbud (i overensstemmelse med relevante bestemmelser).</p> <p>10 %, hvis den tid, potentielle tilbudsgivere og ansøgere har til at få udbudsmaterialet, udgør mindre end 60 % af fristerne for modtagelse af tilbud (i overensstemmelse med relevante bestemmelser).</p> <p>5 %, hvis den tid, potentielle tilbudsgivere og ansøgere har til at få udbudsmaterialet, udgør mindre end 80 % af fristerne for modtagelse af tilbud (i overensstemmelse med relevante bestemmelser).</p>

Nr.	Type uregelmæssighed	Relevant bestemmelse/referencedokument	Beskrivelse af uregelmæssigheden	Korrektionsats
5.	Manglende offentliggørelse af - forlængede frister for modtagelse af tilbud eller - forlængede frister for modtagelse af anmodninger om deltagelse ^{xi} .	Artikel 2 og artikel 38, stk. 7, i direktiv 2004/18/EF Artikel 10 og artikel 45, stk. 9, i direktiv 2004/17/EF	Fristerne for modtagelse af tilbud (eller modtagelse af anmodninger om deltagelse) blev forlænget, uden at det blev offentliggjort i overensstemmelse med de relevante regler (dvs. offentliggørelse i EUT, hvis den offentlige kontrakter er omfattet af direktiverne).	10 % Korrekturen kan nedsættes til 5 % afhængigt af uregelmæssighedens grovhed.
6.	Tilfælde, der ikke kan begrunde anvendelsen af udbud med forhandling <u>efter</u> forudgående udbudsbekendtgørelse	Artikel 30, stk. 1, i direktiv 2004/18/EF	Den ordregivende myndighed tildeler en offentlig kontrakt ved udbud med forhandling efter forudgående offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse, men en sådan procedure er ikke begrundet i de relevante bestemmelser.	25 % Korrekturen kan nedsættes til 10 % eller 5 % afhængigt af uregelmæssighedens grovhed.
7.	Specifikt for tildeling af kontrakter på forsvars- og sikkerhedsområdet, der falder ind under direktiv 2009/81/EF, utilstrækkelig begrundelse for den manglende offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse	Direktiv 2009/81/EF	Den ordregivende myndighed tildeler en offentlig kontrakt på forsvars- og sikkerhedsområdet ved hjælp af en konkurrencepræget dialog eller en procedure med forhandling uden	100 % Korrekturen kan nedsættes til 25 %, 10 % eller 5 % afhængigt af uregelmæssighedens grovhed.

Nr.	Type uregelmæssighed	Relevant bestemmelse/referencedokument	Beskrivelse af uregelmæssigheden	Korrektionsats
			offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse, selv om omstændighederne ikke kan begrunde anvendelsen af en sådan procedure.	
8.	Manglende information om: - udvælgelseskriterierne i udbudsbekendtgørelsen og/eller - tildelingskriterierne (og deres vægtning) i udbudsbekendtgørelsen eller i udbudsbetingelserne	Artikel 36, 44, 45-50 og 53 i direktiv 2004/18/EF og bilag VII A (oplysninger, der skal angives i udbudsbekendtgørelser: punkt 17 og 23) og VII B (oplysninger, der skal angives i bekendtgørelsen om koncession på offentlige bygge- og anlægsarbejder: punkt 5). Artikel 42, 54 og 55 i og bilag XIII til direktiv 2004/17/EF	Udbudsbekendtgørelsen indeholder ikke oplysninger om udvælgelseskriterierne og/eller hvis hverken udbudsbekendtgørelsen eller udbudsbetingelserne indeholder en tilstrækkeligt detaljeret beskrivelse af tildelingskriterierne samt deres vægtning.	25 % Korrektionen kan reduceres til 10 % eller 5 %, hvis udvælgelses-/tildelingskriterierne var angivet i udbudsbekendtgørelsen (eller i udbudsbetingelserne med hensyn til tildelingskriterierne), men ikke var tilstrækkeligt detaljerede.
9.	Ulovlige og/eller diskriminerende udvælgelses- og/eller tildelingskriterier fastsat i udbudsbekendtgørelsen eller i udbudsmaterialet	Artikel 45-50 og 53 i direktiv 2004/18/EF. Artikel 54 og 55 i direktiv 2004/17/EF	Tilfælde, hvor aktører har været afholdt fra at afgive tilbud på grund af ulovlige udvælgelses- og/eller tildelingskriterier fastsat i udbudsbekendtgørelsen eller i udbudsmaterialet. For	25 % Korrektionen kan nedsættes til 10 % eller 5 % afhængigt af uregelmæssighedens grovhed.

Nr.	Type uregelmæssighed	Relevant bestemmelse/referencedokument	Beskrivelse af uregelmæssigheden	Korrektionsats
			eksempel: - krav om allerede at have et forretningssted eller en repræsentant i landet eller regionen - krav om at have erfaringer fra landet eller regionen.	
10.	Udvælgelseskriterier, der ikke relaterer og står i forhold til kontraktens genstand	Artikel 44, stk. 2, i direktiv 2004/18/EF Artikel 54, stk. 2, i direktiv 2004/17/EF	Når det kan påvises, at mindstekravene til evne vedrørende en specifik kontrakt ikke relaterer og står i forhold til kontraktens genstand, hvorved der ikke sikres lige adgang for tilbudsgivere, eller hvor det indebærer urimelige hindringer for, at offentlige kontrakter åbnes for konkurrence.	25 % Korrektionen kan nedsættes til 10 % eller 5 % afhængigt af uregelmæssighedens grovhed.
11.	Diskriminerende tekniske specifikationer	Artikel 23, stk. 2, i direktiv 2004/18/EF	Fastsættelse af tekniske standarder, der er for specifikke, hvorved der ikke	25 % Korrektionen kan nedsættes

Nr.	Type uregelmæssighed	Relevant bestemmelse/referencedokument	Beskrivelse af uregelmæssigheden	Korrektionsats
		Artikel 34, stk. 2, i direktiv 2004/17/EF	sikres lige adgang for tilbudsgivere, eller hvor det indebærer urimelige hindringer for, at offentlige kontrakter åbnes for konkurrence.	til 10 % eller 5 % afhængigt af uregelmæssighedens grovhed.
12.	Utilstrækkelig afgrænsning af kontraktens genstand	<p>Artikel 2 i direktiv 2004/18/EF</p> <p>Artikel 10 i direktiv 2004/17/EF</p> <p>Sag C-340/02 (Kommissionen mod Frankrig) og C-299/08 (Kommissionen mod Frankrig)</p>	Beskrivelsen i udbudsbekendtgørelsen og/eller udbudsbetingelserne er ikke tilstrækkelig til, at potentielle tilbudsgivere og ansøgere kan identificere kontraktens genstand.	<p>10 %</p> <p>Korrektionen kan nedsættes til 5 % afhængigt af uregelmæssighedens grovhed.</p> <p>I tilfælde af at de gennemførte arbejder ikke blev offentliggjort, er de tilsvarende beløb omfattet af en korrektion på 100 %.</p>

2.2. Evaluering af tilbud

Nr.	Type uregelmæssighed	Relevant bestemmelse/referencedokument	Beskrivelse af uregelmæssigheden	Korrektionsats
13.	Ændring af udvælgelseskriterier efter åbning af tilbuddene, hvilket resulterer i ukorrekt accept af tilbudsgivere	Artikel 2 og artikel 44, stk. 1, i direktiv 2004/18/EF Artikel 10 og artikel 54, stk. 2, i direktiv 2004/17/EF	Udvælgelseskriterierne blev ændret i udvælgelsesfasen, hvilket medfører accept af tilbudsgivere, der ikke skulle have været accepteret, hvis de offentliggjorte udvælgelseskriterier var blevet fulgt.	25 % Korrektionen kan nedsættes til 10 % eller 5 % afhængigt af uregelmæssighedens grovhed.
14.	Ændring af udvælgelseskriterier efter åbning af tilbuddene, hvilket resulterer i ukorrekt afvisning af tilbudsgivere	Artikel 2 og artikel 44, stk. 1, i direktiv 2004/18/EF Artikel 10 og artikel 54, stk. 2, i direktiv 2004/17/EF	Udvælgelseskriterierne blev ændret i udvælgelsesfasen, hvilket medfører afvisning af tilbudsgivere, der skulle have været accepteret, hvis de offentliggjorte udvælgelseskriterier var blevet fulgt.	25 % Korrektionen kan nedsættes til 10 % eller 5 % afhængigt af uregelmæssighedens grovhed.
15.	Evaluering af tilbudsgivere/ansøgere ved anvendelse af ulovlige udvælgelses- og tildelingskriterier	Artikel 53 i direktiv 2004/18/EF Artikel 55 i direktiv 2004/17/EF	Under evalueringen af tilbudsgivere/ansøgere anvendes udvælgelseskriterierne som tildelingskriterier, eller tildelingskriterierne (eller respektive delkriterier eller vægtninger) fastsat i udbudsbekendtgørelsen eller udbudsbetingelserne blev ikke fulgt, hvilket medfører anvendelse af ulovlige udvælgelses- eller tildelingskriterier. Eksempel: Underkriterier, der anvendes ved tildelingen af kontrakten, relaterer ikke til de tildelingskriterier, der fremgår af	25 % Korrektionen kan nedsættes til 10 % eller 5 % afhængigt af uregelmæssighedens grovhed.

Nr.	Type uregelmæssighed	Relevant bestemmelse/referencedokument	Beskrivelse af uregelmæssigheden	Korrektionssats
			udbudsbekendtgørelsen eller udbudsbetingelserne.	
16.	Manglende gennemsigtighed og/eller ligebehandling ved evalueringen	Artikel 2 og 43 i direktiv 2004/18/EF Artikel 10 i direktiv 2004/17/EF	Revisionssporet, især for de point, der tildeles det enkelte tilbud, er uklart/ubegrundet/mangler gennemsigtighed eller er ikke-eksisterende og/eller evalueringsrapporten eksisterer ikke eller indeholder ikke alle de elementer, der kræves i henhold til de relevante bestemmelser.	25 % Korrektionen kan nedsættes til 10 % eller 5 % afhængigt af uregelmæssighedens grovhed.
17.	Ændring af et tilbud under evalueringen	Artikel 2 i direktiv 2004/18/EF Artikel 10 i direktiv 2004/17/EF	Den ordregivende myndighed tillader en tilbudsgiver/ansøger at ændre sit tilbud i evalueringsfasen.	25 % Korrektionen kan nedsættes til 10 % eller 5 % afhængigt af uregelmæssighedens grovhed.
18.	Forhandling under tildelingsproceduren	Artikel 2 i direktiv 2004/18/EF Artikel 10 i direktiv 2004/17/EF	I forbindelse med et offentligt eller begrænset udbud forhandler den ordregivende myndighed med tilbudsgiverne under evalueringsfasen, hvilket medfører en væsentlig ændring af de oprindelige betingelser, der er fastsat i udbudsbekendtgørelsen eller udbudsbetingelserne.	25 % Korrektionen kan nedsættes til 10 % eller 5 % afhængigt af uregelmæssighedens grovhed.

Nr.	Type uregelmæssighed	Relevant bestemmelse/referencedokument	Beskrivelse af uregelmæssigheden	Korrektionssats
19.	Udbud med forhandling efter forudgående udbudsbekendtgørelse med væsentlige ændringer af betingelserne i udbudsbekendtgørelsen eller udbudsbetingelserne ^{xiii}	Artikel 30 i direktiv 2004/18/EF	Inden for rammerne af et udbud med forhandling efter forudgående offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse blev de oprindelige betingelser i kontrakten ændret væsentligt, hvilket berettiger, at der offentliggøres et nyt udbud.	25 % Korrektionen kan nedsættes til 10 % eller 5 % afhængigt af uregelmæssighedens grovhed.
20.	Afvisning af unormalt lave tilbud	Artikel 55 i direktiv 2004/18/EF Artikel 57 i direktiv 2004/17/EF	Tilbuddene forekommer at være unormalt lave i forhold til anlægsarbejderne/tjenesteydelserne/varerne, men den ordregivende myndighed anmoder ikke skriftligt, inden den afviser sådanne tilbud, om nærmere oplysninger om de pågældende tilbuds elementer, som den anser for relevante.	25 %
21.	Interessekonflikt	Artikel 2 i direktiv 2004/18/EF Artikel 10 i direktiv 2004/17/EF	Hvis et kompetent retsligt eller forvaltningsmæssigt organ har konstateret en interessekonflikt af, enten hos modtageren af det bidrag, der betales af Unionen, eller hos den ordregivende myndighed.	100 %

2.3. Kontraktgennemførelse

Nr.	Type uregelmæssighed	Relevant bestemmelse/reference-dokument	Beskrivelse af uregelmæssigheden	Korrektionssats
22.	Væsentlig ændring af kontraktens elementer som fastsat i udbudsbekendtgørelsen eller udbudsbetingelserne ^{xiii}	<p>Artikel 2 i direktiv 2004/18/EF</p> <p>Artikel 10 i direktiv 2004/17/EF</p> <p>Retspraksis:</p> <p>Sag C-496/99 P, CAS Succhi di frutta SpA, Sml. 2004 I, s. 3801, præmis 116 og 118</p> <p>Sag C-340/02, Kommissionen mod Frankrig, Sml. 2004 I, s. 9845</p> <p>Sag C-91/08, Wall AG, Sml. 2010 I, s. 2815</p>	De væsentlige elementer i kontrakttildelingen omfatter bl.a. pris ^{xiv} , arbejdet art, udførelsesfristen, betalingsbetingelserne og de anvendte materialer. Det er altid nødvendigt i hvert enkelt tilfælde at analysere, hvad der udgør et væsentligt element.	25 % af kontraktbeløbet plus værdien af det supplerende kontraktbeløb, som skyldes den væsentlige ændring af kontraktens elementer.
23.	Indskrænkning i kontraktens anvendelsesområde	<p>Artikel 2 i direktiv 2004/18/EF</p> <p>Artikel 10 i direktiv</p>	Kontrakten blev tildelt i overensstemmelse med direktiverne, men blev fulgt af en indskrænkning i	Værdien af indskrænkningen af anvendelsesområdet

Nr.	Type uregelmæssighed	Relevant bestemmelse/reference-dokument	Beskrivelse af uregelmæssigheden	Korrektionssats
		2004/17/EF	kontraktens anvendelsesområde.	plus 25 % af værdien af det endelige anvendelsesområde (kun hvis indskrænkningen af kontraktens anvendelsesområde er betydelig).
24.	<p>Tildeling af kontrakter vedrørende supplerende bygge- og anlægsarbejder/tjenesteydelser/varer (hvis en sådan tildeling udgør en væsentlig ændring af de oprindelige kontraktvilkår^{xv}) uden konkurrence, idet en af følgende betingelser ikke foreligger:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tvingende grunde som følge af uforudseelige begivenheder - som et uforudset forhold^{xvi} i forbindelse med supplerende bygge- og anlægsarbejder, tjenesteydelser, varer 	Artikel 31, nr. 1), litra c), og nr. 4), litra a), i direktiv 2004/18/EF	Hovedkontrakten blev indgået under overholdelse af de relevante bestemmelser, men er blevet fulgt op af en eller flere tillægskontrakter vedrørende bygge- og anlægsarbejder/tjenesteydelser/varer, som er indgået (skriftligt eller mundtligt), uden at man har overholdt bestemmelserne i direktiverne, herunder dvs. bestemmelserne om anvendelse af udbud med forhandling uden offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse af tvingende grunde, som man ikke har kunnet forudse, eller ved tildeling af kontrakter vedrørende supplerende varer, bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser.	100 % af tillægskontrakternes værdi. Hvis de samlede kontrakter vedrørende supplerende bygge- og anlægsarbejder/tjenesteydelser/varer (skriftligt eller mundtligt), der er blevet tildelt uden at opfylde bestemmelserne i direktiverne, ikke overstiger tærskelværdierne i direktiverne og 50 % af værdien af den oprindelige kontrakt, kan korrektionen nedsættes til 25 %.
25.	Supplerende bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser,	Artikel 31, nr. 4), litra a), i direktiv 2004/18/EF	Hovedkontrakten blev indgået under overholdelse af de relevante	100 % af det beløb, der overstiger 50 % af den oprindelige kontrakts værdi.

Nr.	Type uregelmæssighed	Relevant bestemmelse/reference-dokument	Beskrivelse af uregelmæssigheden	Korrektionssats
	som overskrider den grænse, der er fastsat i de relevante bestemmelser.		bestemmelser i direktiverne, men er blevet fulgt op af en eller flere tillægskontrakter, hvis værdi overstiger 50 % af værdien af den oprindelige kontrakt ^{xvii} .	

SLUTNOTER:

ⁱ Offentlige kontrakter, hvis værdi ligger under tærsklerne for anvendelse af direktiverne, og offentlige tjenesteydelseskontrakter som omhandlet i bilag Ii B til direktiv 92/50/EØF, bilag XVI B til direktiv 93/38/EØF, bilag II B til direktiv 2004/18/EF og bilag XVII B til direktiv 2004/17/EF.

ⁱⁱ I forbindelse med strukturfondene og Samhørighedsfonden bemærkes følgende.

I "Guidance document on management verifications to be carried out by Member States on operations co-financed by the Structural Funds and the Cohesion Fund for the 2007 – 2013 programming period" (COCOF-notat 08/0020/04 af 5. juni 2008 (foreligger ikke på dansk) redegøres der for Kommissionens holdning til, hvordan forvaltningskontrollen bør tilrettelægges med henblik på at forebygge og påvise uregelmæssigheder vedrørende offentlige kontrakter. Kontrollen på dette område bør ifølge notatet gennemføres hurtigst muligt efter den enkelte proces, fordi det ofte er vanskeligt efterfølgende at korrigere eventuelle fejl.

Medlemsstaten har pligt til at sikre, at operationer udvælges til finansiering i overensstemmelse med de gældende EU-regler og nationale regler (artikel 60, litra a) og b), og artikel 61, litra b), nr. ii), i Rådets forordning (EF) nr. 1083/2006), herunder dem, der vedrører offentlige kontrakter:

a) Når det ved den nationale forudgående kontrol konstateres, at udbudsproceduren, der anvendes til en offentlig kontrakt, er i strid med reglerne om offentlige kontrakter, og denne **kontrakt endnu ikke er undertegnet**, bør forvaltningsmyndigheden anbefale støttemodtageren at iværksætte en ny udbudsprocedure i fuld overensstemmelse med ovennævnte regler, hvis iværksættelsen af et nyt udbud ikke medfører betydelige ekstraomkostninger. Hvis der ikke iværksættes et nyt udbud, skal forvaltningsmyndigheden korrigere uregelmæssigheden ved at anvende disse retningslinjer eller strengere regler, der er fastsat på nationalt plan.

-
- b) Hvis der påvises en uregelmæssighed, **efter at kontrakten er blevet underskrevet, og transaktionen er blevet godkendt til finansiering** (i alle faser af projektets livscyklus), skal forvaltningsmyndigheden korrigere uregelmæssigheden ved at anvende disse retningslinjer eller strengere regler, der er fastsat på nationalt plan.
- iii Afhængigt af, hvornår den pågældende kontrakt blev iværksat, er følgende direktiver relevante: 86/665/EØF, 92/50/EØF, 93/36/EØF, 93/37/EØF, 93/38/EØF, 92/13/EØF, 2001/78/EF, 2004/17/EF og 2004/18/EF. Dette er kun en vejledende liste.
- iv Der er ved Kommissionens afgørelse K(2001) 476 blevet fastlagt retningslinjer for perioden 2000-2006 vedrørende de principper, kriterier og vejledende korrektionssatser, Kommissionens tjenestegrene skal anvende ved fastsættelse af finansielle korrektioner i henhold til artikel 39, stk. 3, i forordning (EF) nr. 1260/1999. Et tilsvarende notat er blevet vedtaget for Samhørighedsfonden ved Kommissionens afgørelse K(2002) 2871.
- v Jf. sag C-324/98, Telaustria, Sml. 2000 I, s. 10745, præmis 62, sag C-231/03, Coname, Sml. 2005 I, s. 7287., præmis 16-19, og sag C-458/03, Parking Brixen, Sml. 2005 I, s. 8585, præmis 49.
- vi Begrebet "passende grad af offentlighed" indebærer navnlig følgende betragtninger:
- a) Principperne om ligebehandling og ikke-forskelsbehandling indebærer en **gennemsigtighedsforpligtelse**, der består i at sikre **en passende grad af offentlighed til fordel for enhver potentiel tilbudsgiver, der gør det muligt at åbne markedet for konkurrence**. Forpligtelsen til gennemsigtighed indebærer, at en **virksomhed i en anden medlemsstat skal have adgang til de nødvendige oplysninger vedrørende kontrakten, før denne tildeles**, således at den, hvis den ønsker det, vil være **i stand til at tilkendegive sin interesse** i at opnå tildeling af kontrakten.
- b) I enkelte tilfælde vil økonomiske operatører i andre medlemsstater ikke være interesseret i kontrakttildelingen på grund af særlige omstændigheder, som f.eks. en meget begrænset økonomisk betydning. I så fald må virkningerne for de grundlæggende friheder betragtes som for usikre og for indirekte til at berettiggende anvendelsen af normer afledt af den primære fællesskabsret, og der vil derfor ikke være grundlag for finansielle korrektioner.
- De enkelte ordregivere bærer selv ansvaret for at vurdere, om den påtænkte kontrakttildeling vil kunne interessere økonomiske aktører i andre medlemsstater. Efter Kommissionens opfattelse skal dette afgøres på grundlag af en evaluering af de omstændigheder, der gør sig gældende for den enkelte kontrakt, som f.eks. dens genstand og anslåede værdi, de særlige forhold, der kendetegner den berørte sektor (markedets størrelse og struktur, handelspraksis osv.), samt det geografiske sted, hvor kontrakten skal udføres.
- vii Jf. Domstolens dom i sag C-507/03, Kommissionen mod Irland, Sml. 2007 I, s. 9777, præmis 32.
- viii Sag T-384/10, Spanien mod Kommissionen (GIASA), EUT C 225 af 3.8.2013, s. 63.

^{ix} For kontrakter, som ikke (eller kun delvis) er omfattet af direktiverne, er det nødvendigt at fastslå, om der er tale om en klar grænseoverskridende interesse eller en overtrædelse af national lovgivning om offentlige kontrakter. Jf. i den forbindelse afsnit 1.2.2 i disse retningslinjer. Hvis der er en grænseoverskridende interesse eller en overtrædelse af national lovgivning, er det nødvendigt at afgøre, hvilken grad af offentliggørelse der burde have været anvendt i det pågældende tilfælde. Det hedder i den forbindelse i Kommissionens fortolkningsmeddelelse 2006/C 179/02, at forpligtelsen til gennemsigtighed indebærer, at en virksomhed i en anden medlemsstat skal have adgang til de nødvendige oplysninger vedrørende kontrakten, før denne tildeles, således at den, hvis den ønsker det, vil være i stand til at afgive tilbud eller tilkendegive sin interesse i at opnå tildeling af kontrakten. Det betyder i praksis, enten at udbudsbekendtgørelsen blev offentliggjort på nationalt plan (efter national lovgivning eller regler i den henseende), eller at de grundlæggende normer for offentliggørelse af kontrakter var overholdt. Se nærmere om disse normer i afsnit 2.1 i Kommissionens fortolkningsmeddelelse.

^x Disse frister gælder for begrænsede udbud og udbud med forhandling med offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse.

^{xi} Disse frister gælder for begrænsede udbud og udbud med forhandling med offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse.

^{xii} Der kan anvendes en begrænset grad af fleksibilitet på ændringer af en kontrakt efter tildelingen, selv når denne mulighed og de relevante gennemførelsesbestemmelser ikke er fastsat på en klar og præcis måde i udbudsbekendtgørelsen eller i udbudsbetingelserne (se præmis 118 i EU-Domstolens dom i sag C-496/99, *Succhi di frutta*). Hvis en sådan mulighed ikke er fastsat i udbudsmaterialet, tillades ændringer af kontrakten kun, såfremt de ikke er væsentlige. En ændring anses for at være væsentlig, hvis:

- a) den ordregivende myndighed indfører betingelser, som, hvis de havde været en del af den oprindelige udbudsprocedure, ville have gjort det muligt for andre tilbudsgivere end de oprindeligt antagne at deltage
- b) ændringen indebærer tildeling af en kontrakt til en anden tilbudsgiver end den, som oprindeligt blev antaget
- c) den ordregivende myndighed udvider kontraktens anvendelsesområde til at omfatte bygge- og anlægsarbejder/tjenesteydelser/varer, der oprindeligt ikke var omfattet
- d) ændringen ændrer den økonomiske balance til fordel for kontrahenten på en måde, der ikke er hjemmel for i den oprindelige kontrakt.

^{xiii} Se slutnote xii.

^{xiv} For øjeblikket er den eneste ændring af den oprindelige pris, der ikke betragtes som væsentlig af Domstolen, en reduktion af prisen på 1,47 og 2,94 % (jf. præmis 61 og 62 i sag C-454/06, *Pressetext*). I sag T-540/10 og T-235/11 har Retten accepteret finansielle korrektioner for ændringer på mindre end 2 % af den oprindelige pris.

^{xv} Se slutnote xii.

^{xvi} Begrebet "uforudsete forhold" bør fortolkes under hensyntagen til det, en omhyggelig ordregivende myndighed burde have forudset (f.eks. nye krav som følge af vedtagelsen af ny EU-lovgivning eller national lovgivning eller tekniske betingelser, som ikke kunne forudses trods de tekniske undersøgelser, der ligger til grund for udformningen og er gennemført i overensstemmelse med det aktuelle tekniske niveau). Supplerende bygge- og anlægsarbejder/tjenesteydelser/varer som følge af utilstrækkelig forberedelse af udbuddet/projektet kan ikke betragtes som "uforudsete forhold", jf. sag T-540/10 og T-235/11 (nævnt ovenfor).

^{xvii} I forbindelse med direktiv 2004/17/EF er der ingen grænse. Ved beregningen af tærsklen på 50 % skal de ordregivende myndigheder medregne de supplerende bygge- og anlægsarbejder/tjenesteydelser. Værdien af disse supplerende bygge- og anlægsarbejder/tjenesteydelser kan ikke kompenseres af værdien af de annullerede bygge- og anlægsarbejder/tjenesteydelser. Størrelsen af annullerede bygge- og anlægsarbejder/tjenesteydelser har ingen indvirkning på beregningen af 50 %-kriteriet.